

PREFAȚĂ

Anul 1848 a fost martorul unor evenimente de însemnătate istorică ce au cuprins în vârtejul lor popoare și țări, din Franța până în țările române, din Sicilia până în insulele britanice. Intensitatea mișcărilor sociale, în multe locuri dublată de mișcările naționale, a fost diferită în raport de gravitatea contradicțiilor sociale și naționale, de raportul dintre dezvoltarea forțelor de producție și situația relațiilor sociale, de tăria forțelor revoluționare și baza socială a mișcărilor, de scopurile urmărite de revoluție.

Revoluția din 1848 din țările române își are rădăcinile împlântate adânc în societatea românească și ea este expresia unui amplu efort de soluționare pe cale revoluționară a crizei societății feudale, întreprins de forțele progresiste.

În ajunul lui 1848, idealul statului politic unitar român, organizat pe baze democratice, a fost lansat ca program unitar-revoluționar de către Nicolae Bălcescu. “Ținta noastră -spunea el la 1 ianuarie 1847- socotesc că nu poate fi alta decât unitatea națională a românilor. Românismul, dar, e steagul nostru, subt el trebuie să chemăm pe toți românii.”

Perspectivile dezvoltării românismului, ca rezultat al maturizării conștiinței naționale de ambele părți ale Carpaților au fost întrevăzute cu îngrijorare de către nobilimea maghiară, deținătoarea puterii politice în Transilvania. Or, pentru evitarea românizării firești a structurii politice transilvane, nobilimea a recurs la soluția maghiarizării forțate. Tonul l-a dat, din 1833, Wesselényi Miklós, cel mai ardent reprezentant al maghiarimii Transilvaniei.

“Consider - scria Wesselényi - nu numai corect, dar și foarte necesar ca poporul de jos să nu se bucure de drepturi

naționale și de reprezentare, decât dacă va deveni cu adevărat maghiar, dacă se va contopi cu națiunea, de ale cărei drepturi vrea să beneficieze, dacă prin limbă și obiceiuri se va identifica cu ea. Astfel, cei care acum nu vorbesc ungurește sau nu sunt unguri, pe măsură ce s-ar maghiariza, cu încetul ar primi și drepturi naționale.” Deci, prețul eliberării urma să fie maghiarizarea.

În lumina acestei concepții, înțelegem limpede motivul pentru care nobilimea maghiară din Transilvania puneă atâta preț pe unirea Transilvaniei cu Ungaria, pe înăbușirea mișcării naționale a românilor. Această nobilime nu recunoaște nici existența nici drepturile vreunei alte națiuni în afara celei maghiare, considerată de ei una și indivizibilă, cu o singură limbă, în hotarele istorice ale micului stat al lui Ștefan cel Sfânt. Se înțeleg astfel cauzele care au dus la accentuarea contradicțiilor naționale care aveau să se exprime atât de puternic în preajma și în timpul Revoluției de la 1848 pe cuprinsul Transilvaniei.

Revoluția de la 1848, eveniment cu adevărat istoric, a stârnit, stârnește și va stârni mereu interesul specialiștilor și al iubitorilor de istorie. Rodul acestui interes au fost numeroase cărți, studii și articole publicate, cu noi și tot mai valoroase mărturii, întregindu-l cu aspecte din cele mai diverse și dându-i noi sensuri. Însemnătatea cercetării parțiale și locale își validează importanța și prin sporul de informație pe care-l pune în circulație, iar dacă informația nouă, de valoare, este însoțită și de puncte de vedere și concluzii noi, originale și valoroase, va avea caracter de cercetare fundamentală.

În această concepție și în această viziune își găsește locul ce i se cuvine și lucrarea realizată de domnul Ilarie Gh. Opriș. Se alătură cu cinste lucrarea Sângeorgiu de Mureș - 150 de ani de la revoluția din 1848-1849 altora,

publicate în ultimul timp, mai ales, cu privire la contribuția altor zone și a unor revoluționari la istorica revoluție română a anilor 1848-1849. Domnul Ilarie Gh. Opreș, pentru o mai bună cunoaștere a trecutului comunei, a întreprins o muncă lăudabilă cercetând fondurile aflate la Arhivele Statului Târgu-Mureș referitoare la cei care au luptat și s-au jertfit pe raza localității Sângeorgiu de Mureș.

Sunt prezentate personalitățile legate de revoluția română a anilor 1848-1849 care s-au născut sau sunt înmormântate în comună: Constantin Romanu-Vivu, prefectul Legiunii a XII-a Mureșul de Sus; protopopul Ștefan Moldovan, viceprefectul Legiunii a XII-a Mureșul de Sus; Nicolae Mureșan, viceprefect; Simion Farago, tribun; cancelistul Nicolae Moldovan, tribun; protopopul Elie Farago, colaborator al lui Avram Iancu, 16 anonimi, împușcați ori spânzurați pe raza localității. De asemenea sunt prezentate documente referitoare la personalitățile menționate ori evenimentele petrecute pe raza localității. Demnă de menționat este prezentarea unei vaste bibliografii referitoare la Constantin Romanu-Vivu, a monumentelor ridicate, de-a lungul timpului, revoluționarilor români legați de Sângeorgiu, precum și a eroilor căzuți în cele două războaie mondiale. Un capitol aparte se referă la tofălenii din acel sat românesc, care în urma unui lung proces urbanar, a fost desființat, urmând calea pribegiei și sărăciei.

Pentru valoarea informațiilor, prezentate cu obiectivitate, pentru zona la care se referă, lucrarea domnului Ilarie Gh. Opreș este vrednică de a vedea lumina tiparului, pentru a fi la îndemâna tuturor celor interesați să cunoască aceste evenimente, desfășurate în vatra localității Sângeorgiu de Mureș, comună importantă a județului Mureș.

Traian Bosoancă